

גיתון. אלמא צעי משיחה על המעיין: יטמא ילתיק: אי כגזר נפויים. שזולק כל זמן שהשמן נמוכו: לירכי תרנגולא. על שם הסוף עסקא: שמיין ומעיר. שמשמנת ומשכחת: כיסא דחכמא. בית השוחן: ולאו מילפא סיא. דזימנא דהך על גב דליית ליה כבוואה דכבוואה הדל אחי וחספי הכי לא לעבד הכי דלמא לא חזי כבוואה דכבוואה חלשה דעמיה ומתרע מזליה ולא הדל אחי [משום דמיתרע מזליה דאי לא הוא עבד הכי לא הוא מיתרע מזליה והדל אחי] הלכך לא ליעביד: קרא ורוביא פדסי ומילקא וממרי. דהני גדלי לעבל טפי משאר ירקות. קרא דנעת רוביא תלמן: גרסו מהניפא. מעסקא כי היכי

י'הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים נג יזור מה משה לא מעל אף אתה לא מעלת ת"ר יאין מושחים את המלכים אלא על המעיין כרי שהמשך מלכותם שניא י'ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם [וג'] והורדתם אותו אל גיתון י'אמר דבי אמי האי מאן דבעי לידע אי מסיק שתיה או לא ניתלי שרגא בעשרה יומי דבין ראש השנה ליום הכפורים בביתא דלא נשיב ויקא אי משיך נהוריה נידע דמסיק שתיה ומאן דבעי למיעבד י'בעיסקא ובעי למידע אי מצלח אי לא מצלח לירכי תרנגולא אי שמין ושפר מצלח האי מאן דבעי למיפק [לאורחא] ובעי למידע אי חזר ואתי לביתא אי לא ניקום בביתא י'דחברא אי חזי כבוואה דכבוואה לידע והדר ואתי לביתא ולא מלתא היא דלמא חלשא דעתיה ומיתרע מזליה י'אמר אבוי השתא דאמרת סימנא מילחא היא י'תלעולם] י'הא תגיל י'למיהו בריש שתא קרא ורוביא כרתי וסילקא ותמרי אמר להו רב משרשיא י'לבריה כי בעיתו מיעל ומיגמרי קמי רבייכו גרסו מהניחא ועלו לקמי רבייכו וכי יתביתו קמיה חזו לפומיה דכתיב י'היו עיניך רואות את מורד וכי גרסיתו גרסו על נהרא דמיה דכי הוינן דמשכן מיה משכן שמעתתיכו וחיבו י'אקילקלי דמתא מחסיא ולא תיכו אפרני דפומכריתא מב גלגנא טריא [דמתא מחסיא למיכל] מכוחתא דרמי כיפי י'רמה קרני באלהי י'רמה קרני ולא רמה פכי דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותן שאול ויהוא שנמשחו בכך לא נמשכה מלכותן: המשוח בשמן המשוחה וכי: ת"ר י'משיח יכול מלך ת"ל כהן אי כהן יכול מרובה

י'הא לירכי תרנגולא. כספ קי
י'הא כבוואה דכבוואה. כל על
י'הא ורוביא כבוואה. דלא
י'הא ליעבד ליעבד הכי חזי
י'הא תלמן. גרסו מהניפא.

תקפג דברים שגוהגים לאכל בליל ראש השנה, וכו' ב' סעיפים:

א [*] י'הא אדם רגיל לאכל בראש השנה רוביא דהיגו תלמן, פרתמי, סלקא, תמרי, קרא. (א) וקשיא אבל רוביא י'אמר (ב) 'יהי רצון שירבו זכיותינו'; פרתמי, 'יכרתו שונאינו'; סלקא, 'יסתלקו אויבינו'; תמרי, 'יתמו שונאינו'; קרא, 'יקרע גזר דיננו ויקראו לפנינו זכיותינו': הגה ויש נוהגין לאכל (א) תפוח מתוק

בדבש (טו) ואומרים (כ) [ג] (ד) 'תתסדש עלינו (ה) שנה מתוקה' (אכוריהם) וכן נוהגין. ויש אוכלים רמונים ואומרים 'נרבה זכיות פרמון. נוהגין לאכל בשר (ג) שמן וכל מיני מתיקה (מרדכי דימא): ב 'אוכלים (ו) ראש (ז) פכש (ז) לומר 'נהיה לראש ולא לזנב' ונזכר לאילוי של יצחק: הגה יש מדקדקים שלא לאכל אגונים, ש'אגוד' בגימטריא 'חטא' (ח); ועוד, שהן מרבים (ט) פיתה וניצה ומבשלים התפלה (מתיריל). והולכין אל (ו) [ו] (ה) הנהך לומר פסוק 'ומשליך במצלות ים כל חטאתינו' וגו' (מנהגים), וגם נוהגים (ט) שלא (ז) לישן ביום ראש השנה (ירושלמי), ומנהג נכון הוא:

(א)ע

י'הא ליעבד ליעבד הכי חזי
י'הא תלמן. גרסו מהניפא.
י'הא כבוואה דכבוואה. כל על
י'הא ורוביא כבוואה. דלא
י'הא ליעבד ליעבד הכי חזי
י'הא תלמן. גרסו מהניפא.

(ב)ע

הרבה דברים הותרו לפעמים שהם דומים לנחש ולא מדרך נחש חלילה אלא דרך סימן לעורר בו לבבו להנהגה טובה, והוא שאמרו ליתן על שלחנו בליל ראש השנה קרבס"ת קרא רוביא כרתי סלקא תמרי, שהם ענינים מהם שגדלים מהר, ומהם שגדלתם עולה הרבה, וכדי שלא ליכשל בהם לעשות דרך נחש תקנו לומר עליהם דברים המעוררים לתשובה, והוא שאומרים בקרא יקראו זכיותינו, וברוביא ירבו צדקותינו, ובכרתי יכרתו שונאינו, ור"ל שונאי הנפש הם העונות, ובסלקא יסתלקו עונינו, ובתמרי יתמו חטאינו, וכיוצא באלו, ורוביא פרשיה: ידולי הרבנים חלתו, ואנו מפרשים בו קטנית הנקרא פיישוריל, וידוע שכל זה אינו אלא הערה, שאין הדבר תלוי באמירה לבד רק בהשובה ומעשים טובים, אבל הדברים שנעשים בדרך נחש חלילה אין פקפוק באיסורם, והוא שאמר הנה על קצת בני אדם שכשמתחילין בסחורה מגדלין תרנגול על שם אותה סחורה ואם הוא נעשה יפה בוטחים על הצלחתם, ושאר דברים הדומים לאלו שהזכירו הנה, אמר על כלם והוא מילתא היא, כלומר ואין ראוי לבטוח על אלו הזבלים ועשייתם אסורה על הדרך שביארנו בסנהדרין, והבוטח ביי חסד יסובבנו.

(ג)ע

וקח על הניכוי המהיר...
הוא מביא קול: הלא נכחי לעיניו...
הוא מביא קול: הלא נכחי לעיניו...
הוא מביא קול: הלא נכחי לעיניו...

[ה] בנמרא (כריתות ו') השתא דאמרת
סימנא מילתא יהא אינש
וגיל למיכל ריש שתא קרא ורוביא וכו'. וזוה
אמר בשלחן ערוך (אורח חיים סימן תקפ"ג)
וכשיאל רוביא יאמר יהי רצון שירבו
וכוונתו וכו' ונוהגין לאכול תפוח מתוק
בדבש ואומרים שתחדיש עלינו שנה טובה
מתוקה וכו' ואוכלים ראש כבש לומר נהיה
לראש וכו'. הענין הוא שהאכילות מורים
לסימן טוב כפי שמותם. דבראשית הבריאה
היה עיקר החיים דברי תורה וכן אפילו
האכילה שהוא קיום החיים היה גם כן דברי
תורה על דרך שנאמר (משלי ט"ה) לכו לחמו
בלחמי ושתו ביין מסכתי שנדרש בזוה"ק (ח"ג
ע"א): נחמא דאורייתא דבכתב ויינא
דאורייתא דבעל פה. ואחר הקלוקל שהיה על
די אכילה שנעשה הערכוב טוב ורע מכל
מקום כשמגיע היום טוב של ראש השנה
שהוא יום הרת עולם יכולים גם כן לזכות
לשעום רק מהטוב וכמו שיהיה לעתיד כמו
שמעתי מרבינו הקדוש מאיזביצא
צ"ללה"ה שאמר שלעתיד יהיה הצירוף
הטוב מכל עץ הגן אכל תאכל ומעץ הדעת
טוב גם כן תאכל, ורע לא תאכל. שרק מהרע
של עץ הדעת לא תאכל ושאו יתברר
ישראל מעולם לא אכלו רק מהטוב שבעץ
הדעת. והיינו דהמכוון היה רק דברי תורה
תורה אור וכתוב (בראשית א', ד) וירא אלהים
את האור כי טוב.

השתא דאמרת...
סימנא מילתא יהא אינש...
וגיל למיכל ריש שתא קרא...
אמר בשלחן ערוך...
וכשיאל רוביא יאמר...
וכוונתו וכו' ונוהגין...
בדבש ואומרים...
מתוקה וכו' ואוכלים...
לראש וכו'. הענין...
לסימן טוב כפי...
היה עיקר החיים...
האכילה שהוא...
תורה על דרך...
בלחמי ושתו...
נחמא דאורייתא...
דאורייתא דבעל...
די אכילה שנעשה...
שהוא יום הרת...
לשעום רק מהטוב...
שמעתי מרבינו...
צ"ללה"ה שאמר...
הטוב מכל עץ...
של עץ הדעת...
ישראל מעולם...
הדעת. והיינו...
תורה אור וכתוב...
את האור כי טוב.

השמות מכל דבר מורה על שרש החיים
שיש בדבר זה. וכשאוכלים דבר
שנקרא ראש זה שרש החיים שלו מורה
לסימן שנהיה לראש וכן רוביא שירבו
וכוונתו וכדומה. ותפוח מתוק בדבש
אין מושחין את המלכים.
יש בני אדם מתמיהים
על זה, ומכ"ש מן האומות
ששוואין על זה, כי נראה
שהוא כעין ניהושע. ואין
זה ניהושע, כי הרבה דברי
תלויים במקום, כי הכל
כאשר המקבל מוכן
ולפיכך כאשר מוכן
המקום שיקבל המקבל
או מקבל הדבר הטוב, וכן
אם המקום רע אין מקבל
המקבל דבר טוב. ולפיכך
אמר שאין מושחים [את]
המלכים אלא על המעיין
שזה המקום מוכן לקבל
המשך, שהרי המים
מושחין וכן תמשך
מלכותו. וכן מה שאמר
מי שבא לידע אי מטיק
שתא אי לא מטיק שתא

[ב] תר"ב עידובי דברים
זימנים בליא ראש השנה כרתי רוביא.
כי בראש השנה אין מבקשין
עניני עולם הזה. כמו שכתוב בזה
דוש ותיקונים. רק לבקש על מה
נומרים⁴ תן פזרך ותמלוך כו'. ויש לומר
כך מרמזין על צורכי עולם הזה שהם
מת רק רמזים להוציא מכל ענין רמיזא
כמתא⁵ לעבודת ה' יתברך. ובאופן זה
היה רק לסימן ולרמז שאין לבקש שכן
וגו יתברך שיעל זה גבראו. ובראש השנה
ותן ה' יתברך חיות חדש לכל הנבראים
' כל השנה צריך כל אחד להיות מוכן
כל הדינים רק לעבודתו יתברך שמו
כלכד וכפי רצונו כן נותנים לכל אחד:

וכו' הסימן שנעשה אל האדם הוא קרוב אל הדבר,
כי מי שהוא קרוב אל ההצלחה נראה בו סימן הצלחה,
וכן להפך, ומי שהוא [קרוב] אל החיים נעשה בו
סימן של חיים, ולפיכך הנר שהוא דומה אל הנשמה
אי משיך בהוריה סימן לו שהוא חי, ואי לא משיך
בהוריה הוי סימן אל הרע. וכן מה שאמר מאן דבעי
למיעבד וכו', כי התרגול הוא זריז והוא גקרא גבר,
וכל עסק צריך זריז ולכך סימנא כמו זה מלתא היא,
ודבר זה יש לך להבין כי התרגול הוא ראוי לסימן
זה ביותר. וכן מה שאמר (דבית) בביתא דחברא אי
חזי בבואה דבואה, כלומר כי בביתו אין נקרא שהוא
על הדרך, אבל בבית חבריה נקרא שהוא על הדרך,
ואי חזי בבואה דבבואה מורה כי יש שמירה וצל
עליו, ואם לאו סר צלו מעליו ולא ילך באותה שעה.
ומי שאין נותן מקום ולא יאמין לדבר זה, רק שענין
האדם נהג על פי הטבע, דבר זה סכלות, כי [ראו]
האדם בפרט שיהיה הנהגתו לא כמו בהמה שאין מול
לבהמה, רק הנהגת הבהמה טבעית והנהגת האדם
היא רחומית כי יש לו מול. וכיון שיש לו מול, המול
נראה ע"י סימן, וכך מועיל סימן שעושה למטה

שיהיה דבק האדם בטוב למעלה. שאין הנהגת האדם
כמו ובהמה שאין לה כח ומול למעלה.
ולכך אמר השתא דאמרת סימנא מלתא היא יתא
רגיל (למחוי) (למיכל) וכו' כי אלו דברים
קרא הוא גדול מאוד וסימן הוא שיגדל ורריג הוא
בבנים, כרתי שיכרית שונאין אשר הם צוררתי, תמרי
שנאמר צדיק כתמר יפרח, סלקי שישלך ממנו הש"י
החטאים לכך הם אלו (שלשה) (חמשות) הם סימן
טוב מתחבר אליהם ע"י אכילה, שאין יותר חבור
אל דבר כמו האכילה והיהו אליו לטובה, ואין דבר
זה דבר קטן כי כבר האריך הרמב"ן ז"ל בפרשת
לך כי גם הנביאים היו עושים סימנים שיהיה
הסימן לטוב להם כמו שהאריך הרמב"ן ז"ל שם,
לכך יסתם פיהם של דוברי שקר המדברים על
צדיקים עתק שחושבים דבר זה כמו ניהושע, ואין
הדבר כן רק שהוא סימן טוב בשעה שראוי אל זה
וכמו שאמרו ז"ל סימנא מילתא היא.
ואנ"י אומר כי אלו דברים נזכרו בהם זכות אבות,
כי כך אמרו ז"ל במדרש (ויק"ר פכ"ט) מלמדך
להועיל אמר הקב"ה תהיו מזכירין לפני זכות אבות
בר"ה שהוא יום הדין ותהיו נצולים מן הדין, ולכך
יהיו לפניו אלו דברים שהם סימן טוב, והמעלה
שהיה לאבות נזכר בהם, ובוה יהיה ניצול מן הדין.
והנה קרא פרי גדול מאוד והוא סימן לאברהם שנאמר
עליו (יהושע י"ד) האדם הגדול בענקים, רביא הוא
סימן ליצחק שאליו נאמר (בראשית כ"ו) והרביתי
את זרעך, כי מן מדת יצחק הברכה באה לעולם.
ולכך דרשו במדרש (פסחי ק"ז ב') ואעשך לגוי גדול
שאוורים אלקי אברהם ואברכך זה שאומרים אלקי
יצחק, כי אברהם ברכתו הגדולה, ויצחק ממדתו
הברכה לעולם, ולכך אמרו ואברכך זה שאומרים
אלקי יצחק, והנה שתי אלו ברכות הם באיכות
ובכמות, ברכת הגדלות היא באיכות וברכת הרבייה
היא בכמות, וכרתי הוא כנגד מדת יעקב שעליו
נאמר (בראשית ל"ב) כי שרית עם אלקים ועם
אנשים וחובל, שזה היה מדת יעקב שהיה גובר על
שונאיו ושונאיו לא יוכלו לו מצד ברכתו העליונה,
ותמרי הם הצדיקים שנאמר (תהלים צ"ב) צדיק
כתמר יפרח וגומר, וסלקי הם בעלי תשובה שטלק
הטאם, ומדריגתם גדולה שבמקום שבעלי תשובה
עומדין צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד, וזכות
אלו יהי מגין עלינו בדין, אבל במרדכי לא גרס
רק קרא רביא כרתי, וגרסא זאת נראה נכונה לפי
שאלו שלשה הם מורים על סימן טוב והיו גם כן
באבות העולם וזכותם יעמוד לנו בדין עם ברכת
גדולות הכל כמו שפרשנו ואין להאריך *.

(ח' ע"ג) ק"ז
(ח' ע"ג) ק"ז

(ח' ע"ג) ק"ז